

ОПЛАТА ПРАЦІ ОСІБ, ЯКІ НАДАЮТЬ ДОПОМОГУ ІНФЕКЦІЙНИМ ХВОРИМ

У сьогоднішніх санітарно-епідемічних умовах основний тягар боротьби з новим вірусним захворюванням несуть медичні працівники, які надають населенню допомогу та рятують людям життя. Розглянемо, що нині передбачено для стимулювання такої особливої праці.

Нормативно-правове підґрунтя

Установлення особливих умов та розмірів оплати праці для медичних та інших працівників, які надають медичну допомогу хворим на інфекційні хвороби, працюють із живими збудниками інфекційних хвороб та в осередках інфекційних хвороб, виконують інші роботи, пов'язані з високим ризиком зараження збудниками інфекційних хвороб, передбачено ст. 40 Закону від 06.04.2000 р. № 1645-III «Про захист населення від інфекційних хвороб» (далі – Закон № 1645).

Виходячи з вимог ст. 40 Закону № 1645, посадові оклади цих осіб слід визначати згідно з наказом Мінпраці та соцполітики від 02.06.03 р. № 145 «Про умови оплати праці медичних та інших працівників за період роботи по ліквідації епідемій і спалахів з інфекційних хвороб, а також в осередках особливо небезпечних і небезпечних інфекційних хвороб» (далі – Наказ № 145).

Оплачувати роботу таких працівників згідно з Наказом № 145 можуть лише на період здійснення робіт із ліквідації епідемій та спалахів

таких хвороб, або якщо вони працюють в осередках особливо небезпечних і небезпечних інфекційних хвороб.

За визначенням ст. 1 Закону № 1645, осередком інфекційної хвороби є місце (об'єкт, територія), де виявлено джерело інфекції та відповідні фактори передачі інфекції.

Звертаємо увагу: застосовувати порядок оплати праці, встановлений Наказом № 145, можна лише в умовах установа Кабміном в осередках та на відповідних територіях карантину згідно з порядком, визначеним ст. 29 Закону № 1645.

Нагадаємо: у державі діє режим карантину, запроваджений постановою КМУ від 11.03.20 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (далі – Постанова № 211).

Ще додамо: насправді говорити про осередки інфекційної хвороби зараз є не зовсім коректним. Адже особливістю коронавірусу є його непередбачуваність, тобто він може бути живучим на будь-яких предметах та поверхнях, а виявити та знешкодити його поки доволі важко.

Особливі норми з оплати праці, що діють зараз

Отже, відповідно до Наказу № 145 до медпрацівників та інших працівників закладів (відділень) охорони здоров'я застосовуються такі умови оплати праці:

- безпосередньо зайнятим ліквідацією епідемій та лікуванням захворювань людей здійснюються доплати до зарплати **в розмірі трьох схемних посадових окладів** (тарифних ставок) пропорційно до відпрацьованого часу;
- зайнятим на інших роботах із ліквідації епідемій і спалахів хвороби – доплати до зарплати в розмірі двох схемних посадових окладів (тарифних ставок) пропорційно до відпрацьованого часу.

Конкретні переліки посад працівників та розмірів доплат мають **складені та затверджені кожним медзакладом** (незалежно від того, з державного чи місцевого бюджету йде фінансування).

Крім того, якщо до безпосередньої роботи в епідемічному осередку з ліквідації захворювань

серед людей на особливо небезпечні і небезпечні інфекційні хвороби залучено **працівників науково-дослідних інститутів та навчальних закладів**, які мають науковий ступінь, їм також **передбачено доплати** до зарплати в розмірі трьох посадових окладів пропорційно до відпрацьованого часу. Проте до розрахунку цієї доплати не слід включати встановлені їм як науковцям доплати й надбавки (тобто за ступені та звання).

Якщо є потреба в залученні працівників для проведення консультацій у медзакладах хворим на особливо небезпечні і небезпечні інфекційні хвороби (у нинішній ситуації – хворим на коронавірус), оплата їх праці має здійснюватися **за ставками погодинної оплати праці, збільшеними втричі**.

Звертаємо увагу: джерелом для згаданої вище підвищеної оплати праці відповідних категорій працівників є асигнування на охорону здоров'я, а також додаткові асигнування на проведення протиепідемічних заходів із державного та місцевих бюджетів (п. 2 Наказу № 145).

Якщо працівників (включаючи персонал інфекційних лікарень, відділень, палат, кабінетів) не залучено до робіт, про які йшлося вище, оплата їхньої праці має здійснюватись у звичайному порядку, тобто згідно з умовами, визначеними за їхніми посадами ще до встановлення карантинного періоду. Принаймні, це відповідатиме нормам п. 1.2 Наказу № 145.

Приклади розрахунку доплат

На сьогодні розміри заробітку працівників медичної галузі встановлюються на підставі спільного наказу МОЗ та Мінпраці від 05.10.05 р. № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» (далі – Умови № 308/519).

Керуючись Умовами № 308/519, наведемо деякі варіанти розрахунків доплат, передбачених Наказом № 145.

Приклад 1

Головній медичній сестрі посадовий оклад встановлено за 14-м тарифним розрядом, на сьогодні це 5 087 грн (2,42 x 2 102 грн, де 2,42 – тарифний коефіцієнт, а 2 102 грн – прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 01.01.20 р., далі – ПМ).

Оскільки її залучено до безпосередньої роботи з ліквідації коронавірусної інфекції та лікування хворих із цієї інфекцією, розмір доплати до її заробітку становитиме 15 261 грн (5 087 грн x 3).

Приклад 2

Робітників з високою кваліфікацією (8-й тарифний розряд, далі – т. р.), залученому до інших робіт із ліквідації епідемії коронавірусу, належить доплата до визначеної йому зарплати в розмірі двох посадових окладів.

$$3\ 447\ \text{грн} \times 2 = 6\ 894\ \text{грн.}$$

Приклад 3

Для консультування хворих із підозрою на зараження коронавірусною інфекцією запрошено лікаря-консультанта з іншого медзакладу, тож погодинна оплата розраховується виходячи зі ставки, установленої для професора, доктора наук у розмірі 22,93 грн (10,91 % від окладу (ставки) працівника 1-го т. р.).

Оскільки таке консультування передбачає безпосереднє спілкування із хворими, за кожну годину консультації йому слід доплатити 68,79 грн (22,93 грн x 3) до його заробітку.

Новації, що запроваджуються

Не забуваймо ще про один важливий документ, а саме Закон від 17.03.20 р. № 530-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» (далі – Закон № 530). Цим Законом тимчасово запроваджено комплекс правових норм, спрямованих на захист під час карантину фізичних та юридичних осіб, а також визначено обмежувальні заходи щодо поширення цієї хвороби.

На виконання п. 5 Прикінцевих положень Закону № 530 прийнято постанову КМУ від 23.03.20 р. № 246 «Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (далі – Постанова № 246).

Згідно із Законом № 530 тимчасово, до завершення карантинних заходів, передбачено встановлення додаткових доплат до заробітку деяких працівників.

Тож згідно з Постановою № 246 установлюються додаткові доплати в розмірі до 200 % посадового окладу (з підвищеннями) з урахуванням обов'язкових доплат, надбавок пропорційно до відпрацьованого часу деяким особам, зокрема:

- у закладах охорони здоров'я (далі – ЗОЗ), що надають меддопомогу хворим на коронавірусну хворобу та уклали договір про медобслуговування населення за програмою державних гарантій медобслуговування населення за відповідним переліком та обсягом медпослуг із Нацслужбою здоров'я, – медичним та іншим працівникам, які безпосередньо зайняті на роботах із надання медпослуг хворим на коронавірусну хворобу;
- медичним та іншим працівникам спеціалізованих бригад для реагування на випадки коронавірусної хвороби центрів екстреної меддопомоги, які також уклали згадані вище договори;
- у державних ЗОЗ, що визначені в рішеннях відповідних центральних органів виконавчої влади для надання стаціонарної меддопомоги хворим на коронавірусну хворобу, – медичним та іншим працівникам, які безпосередньо зайняті на роботах із надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу.

Згідно з п. 1 Постанови № 246 перелік працівників, яким здійснюватиметься доплата, має затвердити керівник відповідного медзакладу. Звертаємо увагу на розмежування джерел таких доплат. Вони здійснюватимуться за кошти, отримані ЗОЗ відповідно до укладених договорів про медобслуговування за відповідним переліком та обсягом медпослуг, укладених із Нацслужбою здоров'я, та з місцевих бюджетів.

Якщо стаціонарний державний ЗОЗ перебуває у віданні міністерства, відомства, то фінансувати ці доплати має головний розпорядник коштів згідно з відповідною бюджетною програмою.

Не обійшлося без особливостей і цього разу. Отже, МОЗ та Нацслужба здоров'я мають, зокрема, забезпечити підготовку змін до Порядку реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2020 році, затвердженого постановою КМУ від 05.02.20 р. № 65, яким визначено цьогорічні особливості реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення.

Нагадаємо: застосовувати цей документ можуть всі ЗОЗ незалежно від форм власності, які отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та уклали договір про медобслуговування за програмою медичних гарантій із Нацслужбою здоров'я, а також суб'єкти господарювання, які провадять свою діяльність на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами та уклали договір про реімбурсацію із цією Службою.

І найважливіше: діятиме Постанова № 246 лише одночасно із законодавчим актом, яким будуть внесені зміни до Закону від 14.11.19 р. № 294-ІХ «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (далі – Закон № 294).

Це означає, що працівникам установлюватимуться визначені Постановою № 246 доплати лише після ухвалення обсягів видатків в оновленому Законі № 294.

Алгоритм розрахунку доплат

У Постанові № 246 не конкретизовано механізм здійснення розрахунку працівникам доплат, тож, на нашу думку, він може бути таким.

Оскільки розмір додаткових доплат становитиме до 200 % посадового окладу (з підвищеннями) з урахуванням обов'язкових доплат, надбавок пропорційно до відпрацьованого часу, то до нього можуть включатись відповідні складові заробітку, крім премій та матеріальної допомоги.

Зауважимо: на сьогодні законодавством та галузевими нормативно-правовими актами не встановлено, що саме належить до обов'язкових доплат та надбавок.

Видається ймовірним, що додаткова доплата включатиме:

- посадовий оклад з урахуванням визначених умовами оплати праці підвищень згідно з Умовами № 308/519 (наприклад, за оперативне втручання, за диплом з відзнакою, за керування санітарним транспортом, а також підвищення у зв'язку зі шкідливими і важкими умовами праці);
- доплати, серед яких: за роботу в нічний час, за науковий ступінь доктора наук, кандидата наук;

- надбавки за тривалість безперервної роботи, за почесні звання «заслужений», «народний», за знання та використання в роботі іноземної мови.

Щодо таких надбавок, як за високі досягнення у праці, за виконання особливо важливої роботи, за складність, напруженість у роботі, то їх не можна кваліфікувати як обов'язкові.

Особливості застосування переліку посад

Наказом МОЗ від 02.04.20 р. № 768 (далі – Наказ № 768) затверджено Перелік посад медичних та інших працівників, що безпосередньо зайняті у ліквідації епідемії та здійсненні заходів із запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та лікуванням пацієнтів із випадками гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, яким здійснюється доплата в розмірі трьох окладів (тарифних ставок) за березень 2020 року.

Звісно, у цьому документі зазначено про тимчасовість таких доплат, тобто на період здійснення карантинних заходів, запроваджених урядовим рішенням.

Також є важливим, що в Наказі № 768 ідеться про доплати **протягом березня поточного року**.

Звертаємо увагу: Наказ № 768 нині передбачає здійснення доплат працівникам згідно з Наказом № 145, а не Постановою № 246. Тобто доплата має здійснюватися виходячи саме з **трьох окладів (тарифних ставок)**, а не шляхом встановлення додаткових доплат у розмірі до 200 % посадового окладу (з підвищеннями) з урахуванням обов'язкових доплат, надбавок пропорційно до відпрацьованого часу.

Щодо переліку, то вищезгаданий Наказ містить декілька категорій працівників, яким установлюватимуться доплати. Це, зокрема, посади керівників закладів та їх заступників, керівників структурних підрозділів, лікарів-спеціалістів (серед яких: лікар-інфекціоніст, лікар-пульмонолог, лікар-патологоанатом, лікар-епідеміолог, лікар-лаборант, лікар-анестезіолог, лікар-радіолог, лікар-бактеріолог, лікар-рентгенолог), професіоналів (наприклад, експерт, біолог, вірусолог), фахівців (акушерка, лаборант, сестри медичні

різних спеціальностей), технічні службовці (реєстратор медичний, сестра-господиня), а також робітників (зокрема, прибиральник, молодша медична сестра, водій, дезінфектор).

Увага! Згідно з п. 2 Наказу № 768 **персональний** перелік посад, за якими здійснюватимуться доплати, має затвердити керівник відповідного закладу.

ВИСНОВКИ

На сьогодні за наявності коштів заклади та інші структури, що надають медичну допомогу хворим на коронавірус, можуть здійснювати доплати, передбачені Наказом № 145.

Надалі, після набуття чинності Постанови № 246 та визначення обсягу коштів на оплату праці в кожному закладі, здійснюватимуться додаткові доплати згідно з Постановою № 246 та нормативно-правовими актами МОЗ, розробленими на її виконання.

Сергій КРАВЦОВ, доцент кафедри соціології та суспільних наук
Академії праці, соціальних відносин і туризму
Федерації профспілок України

ПРОВОДИМО АУДИТ ТРУДОВИХ КНИЖОК

Ще до початку 2020 року КМУ висловив сподівання, що незабаром скасують обов'язковість ведення трудових книжок у паперовому вигляді. Наразі впровадження нових норм залишається на майбутнє, а на сьогодні законодавством України передбачено, що трудова книжка є основним документом про трудову діяльність працівника. Однак більш проблемним питанням може виявитися аудит паперових трудових книжок для «безболісного» їх перенесення в електронний вигляд. Отже, щоб уникнути помилок у роботі та підготуватися до можливого скасування трудових книжок, пропонуємо самотужки провести ревізію трудових книжок, наявних у ваших установах.

Законодавчі вимоги до ведення трудових книжок в установі

Трудові книжки оформлюються на всіх працівників підприємств, установ, організацій усіх форм власності чи фізичних осіб, зокрема тих, які

є співвласниками (власниками) підприємств, селянських (фермерських) господарств, сезонних і тимчасових працівників, а також позаштатних працівників за умови, що вони підлягають державному соціальному страхуванню. У табл. 1 покажемо, на кого оформлюються, а на кого не оформлюються трудові книжки.

Таблиця 1

Трудова книжка оформлюється	Трудова книжка не оформлюється
На працівників: основних; сезонних; тимчасових	На сумісників і працівників, які виконують роботу за суміщенням
На студентів вищих і учнів професійно-технічних навчальних закладів, які здобули професію (кваліфікацію) на виробництві, які прийняті на стажування та продовжують навчатися на наступному освітньо-кваліфікаційному рівні	